

7. Mezinárodní srovnání indukované potratovosti

Srovnání Česka s jinými zeměmi v kontextu úrovně indukované potratovosti je ztíženo špatnou dostupností srovnatelných dat. Některé státy údaje o potratech neevidují vůbec, což platí obzvláště pro země, kde je umělé přerušování těhotenství zakázáno nebo významně omezeno. Zároveň existují mezi státy významné legislativní a metodologické odlišnosti v definici potratu, případně indukovaného potratu. Jako zdroj důvěryhodných a srovnatelných údajů bude v této části analýzy sloužit databáze Eurostatu, srovnání tedy bude omezeno na Evropu. Pro porovnání úrovně potratovosti jednotlivých států byl vypočítán index potratovosti, který vztahuje počet indukovaných potratů k počtu živě narozených dětí v daném roce, v praxi k 100 živě narozených dětí. Ukazatel tak vlastně udává, jak často se těhotná žena rozhodne pro umělé přerušování těhotenství.

Tab. 12 Index indukované potratovosti¹⁾ v evropských zemích v letech 2003–2013

Země	2003	2006	2009	2010	2011	2012	2013
Arménie	.	29,6	31,1
Ázerbajdžán	.	14,0	16,1	16,2	.	17,8	16,2
Belgie	13,7	.	14,8	14,7	15,2	.	.
Bělorusko	.	60,5	32,9	.	29,3	24,7	26,4
Bulharsko	71,3	50,4	41,7	41,8	44,8	43,4	44,3
Česko	31,3	24,0	20,8	20,5	22,1	21,2	21,3
Dánsko	24,1	23,2	27,0
Estonsko	.	.	47,8	44,7	45,4	43,1	42,7
Finsko	19,0	18,1	17,3	16,8	17,5	16,9	17,4
Francie	27,1
Gruzie	.	44,4	38,4	40,9	52,7	.	.
Chorvatsko	14,9	11,4	10,0	8,7	10,6	8,5	7,9
Island	23,0	19,6	19,3	.	21,6	.	.
Itálie	22,8	22,5	20,2	20,0	20,1	19,3	.
Litva	38,4	32,2	24,9	22,8	20,5	19,8	17,9
Lotyšsko	68,6	51,7	40,3	37,6	37,7	31,1	27,0
Maďarsko	56,8	46,4	44,8	44,8	43,7	40,0	39,0
Moldavsko	.	.	.	36,5	.	37,6	.
Německo	18,1	17,8	16,6	16,3	16,4	15,9	15,1
Norsko	24,6	24,1
Polsko	0,0	0,1	.	0,2	0,2	0,2	0,2
Portugalsko	0,5	1,2	18,0	17,0	17,9	.	.
Rumunsko	105,8	68,5	52,2	48,0	52,7	43,7	47,4
Rusko	.	95,1	73,4
Slovensko	31,4	26,4	21,6	20,8	19,4	20,2	20,3
Slovinsko	39,7	29,7	21,3	19,4	.	18,7	.
Španělsko	18,1	21,1	22,6	23,3	25,2	24,8	.
Švédsko	34,8	34,0	33,6	32,6	.	.	.
Švýcarsko	.	.	12,9	13,3	13,2	12,8	12,3
Ukrajina	.	49,9	.	35,5	.	29,4	.
Velká Británie	27,9	27,6	25,6	25,1	25,1	24,3	.

1) Počet indukovaných potratů na 100 živě narozených dětí.

Zdroj: Eurostat database

V zemích bývalého východního bloku byla legislativa umožňující provedení umělých přerušování těhotenství implementována v době, kdy ještě nebyly dostupné moderní antikoncepční prostředky, což vedlo k vysokým hodnotám umělé potratovosti (např. v 60. letech v Estonsku okolo 200 UPT na 100 narozených dětí). Vzhledem k častým změnám legislativy v důsledku změn populačních politik také docházelo k podstatným výkyvům ve vývoji umělé potratovosti. Ještě před zhruba deseti lety se v některých východoevropských zemích tyto hodnoty pohybovaly na úrovni 70 a více UPT na 100 narozených dětí (Rumunsko, Bulharsko, Lotyšsko). Oproti tomu postupná liberalizace legislativy v zemích západního bloku proběhla obvykle až

v době, kdy antikoncepční prostředky umožňující plánované rodičovství byly již k dispozici. V těchto státech tak indukovaná potratovost nikde nedosáhla tak vysokých hodnot jako ve východní Evropě, kde se moderní formy antikoncepce začaly častěji využívat až po pádu komunistických režimů.

Česku se z pohledu vývoje hodnot a úrovně indexu indukované potratovosti nejvíce podobá Slovensko, kde byla v období let 2003–2013 úroveň indexu téměř shodná. Obdobných hodnot dosahovaly i Litva a Slovinsko, kde byla na počátku sledovaného období úroveň indukované potratovosti vyšší, avšak na konci se už dostala pod hodnoty v Česku i na Slovensku. Další země bývalého východního bloku vykazovaly spíše vyšší hodnoty indexu. Ze států, za které je dostupná kompletní nebo téměř kompletní časová řada ukazatele, byla v Rumunsku úroveň indukované potratovosti nejvyšší, byť hodnota indexu klesla z 105,8 v roce 2003 na 47,4 v roce 2013. Mezi ostatní státy s vysokou hodnotou indexu patřily Bulharsko, Estonsko, Gruzie, Lotyšsko, Maďarsko a Rusko. Převážně muslimský Ázerbájdžán vykazoval nízkou úroveň indukované potratovosti, stejně jako konzervativní Polsko, kde jsou na indukované potraty uvaleny značné legislativní restriktce (povoleny jsou pouze v případě znásilnění, vážného poškození plodu nebo ohrožení života matky).

Ke zdrženlivějším z pohledu využívání umělých přerušení těhotenství patří tradičně ženy ze států jižní Evropy. Nižší hodnoty indexu proto byly zaznamenány v Chorvatsku, Itálii, Portugalsku a Španělsku, nicméně čísla z posledních let za Itálii a Španělsko už byla velmi podobná hodnotám za Česko. Na Maltě jsou potraty úplně zakázány a jejich provedení je trestné. V zemích západní a severní Evropy jsou indukované potraty obvykle méně časté než v Česku. Hodnoty indexu za Belgii, Finsko, Island, Německo nebo Švýcarsko se obvykle pohybovaly mezi 10 a 20. Zatímco ve Velké Británii je úroveň indexu indukované potratovosti vyšší (okolo 25) než v jiných zemích západní Evropy, tak v sousedním Irsku jsou povoleny umělé potraty pouze v případě, že je ohrožen život matky.

